

## Жануарлардың инвазиялық ауруларын алдын алу және жою жөніндегі ветеринариялық ережелерін бекіту туралы

### *Күшін жойған*

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2004 жылғы 12 қарашада N 654 бұйрығы. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2004 жылғы 6 желтоқсанда тіркелді. Тіркеу N 3249. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2012 жылғы 17 қаңтардағы № 10-1/18 бұйрығымен

**Ескерту. Бұйрықтың күші жойылды - ҚР Ауыл шаруашылығы министрінің 2012.01.17 № 10-1/18 (қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.**

Қазақстан Республикасы "Ветеринария туралы" Заңының 26-бабы 2-тармағына және 8-бабы 9) тармақшаларына сәйкес, **БҰЙЫРАМЫН:**

**Ескерту. Кіріспеге өзгерту енгізілді - Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2010.09.24 № 625 (алғаш ресми жарияланғаннан кейін он күнтізбелік күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Бұйрығымен.**

1. Қоса беріліп отырғандары бекітілсін:

- 1) Жылқылардың параскариозын алдын алу және жою жөніндегі ветеринариялық ережесі;
- 2) Жануарлардың анаплазмозын алдын алу және жою жөніндегі ветеринариялық ережесі.

2. Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің Агроөнеркәсіптік кешендегі мемлекеттік инспекция комитеті және оның облыстық және Астана, Алматы қалалық аумақтық инспекциялары, заңнамада белгіленген тәртіппен осы бұйрықтан туындайтын қажетті шараларды қ а б ы л д а с ы н .

**Ескерту. 2-тармақ жаңа редакцияда - Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2010.09.24 № 625 (алғаш ресми жарияланғаннан кейін он күнтізбелік күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Бұйрығымен.**

**3. Алынып тасталды - Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2010.09.24 № 625 (алғаш ресми жарияланғаннан кейін он күнтізбелік күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Бұйрығымен.**

4. Осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінен мемлекеттік тіркеуден өткен күнінен бастап күшіне енеді және бұқаралық ақпарат құралдарында арнайы жариялану сәтінен бастап қолдануға енгізіледі.

Министр  
Қазақстан Республикасы  
Ауыл шаруашылығы министрінің  
12 қарашадағы 2004 жылғы  
"Жануарлардың кейбір инвазиялық  
ауруларын алдын алу және  
жою жөніндегі ветеринариялық  
ережелерін бекіту туралы"  
N 654 бұйрығымен бекітілген

## **Жануарлардың анаплазмозының алдын алу және жою жөніндегі ветеринариялық ереже**

Осы Жануарлардың анаплазмозының алдын алу және жою жөніндегі ветеринариялық ереже (бұдан әрі - Ереже), Қазақстан Республикасының "Ветеринария туралы" Заңының 26-бабына сәйкес, жеке және заңды тұлғалармен орындалуға міндетті ветеринариялық шараларды ұйымдастыру мен жүзеге асырудың тәртібін анықтайды.

### **1. Жалпы ережелер**

1. Анаплазмоз - патогенді қарапайымдылар туғызатын жіті және жітілеу өтетін трансмиссивтік ауру, қызбамен, анемиямен, сарғаюмен, қанталау пайда болумен, жүрек-қан тамыр және ас қорыту жүйелерінің бұзылуымен байқалады.

Ірі қара мал анаплазмозының қоздырғышы - *Anaplasma marginale*, ұсақ малдың - *Anaplasma ovis* Rickettsiales отрядына, *Anaplasma* туысына жатады. Эритроциттерде орналасады. Кейде олар лейкоциттердің және тромбоциттердің ішінен табылады. Қан жағындысында (мазок) дөңгелек пішінді, мөлшері 0,2-2,2 мкм және эритроциттің шетінде орналасады.

Анаплазмоз Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының ортаңғы және оңтүстік аудандарында тіркеледі. Солтүстік және ортаңғы кеңістіктерде сирек кездеседі.

Орта Азия республикаларында және Қазақстанда анаплазмоз май айынан бастап пайда болады, ал ауру малдар барлық жаз бойы бөлінеді. Анаплазмоздың қоздырғышы иксодалық кенелермен, және шіркейлермен, масалармен, ұсақ масалармен, шағатын шыбындармен таралады. Анаплазмоздың бір малдардан басқа малдарға, механикалық жолмен хирургиялық саймандар арқылы, стерильденбеген инъекция кезінде жұғуы мүмкін.

Аурудың негізгі жұғу жолы трансмиссивтік болып табылады.

2. Анаплазмозға диагноз эпизоотологиялық мәліметтерге, клиникалық белгілеріне, патологоанатомиялық өзгерістерге және зертханалық зерттеулердің

негіздеріне сүйене отырып қойылады.

Анаплазмозға ерте диагноз қою үшін серологиялық реакциялар қолданылады: комплементті байлау реакциясы және антиденелердің тура емес иммунофлюоресценция реакциясы.

Анаплазмозға ақырғы диагноз Романовский-Гимза бойынша боялған шеткі қанның жағындыларын және лимфа түйіндерінің, көк бауырдың немесе бауырдың пунктаттарын зерттеу кезінде арқылы қойылады.

## **2. Ветеринариялық-санитариялық қолайлы аумақта жүргізілетін анаплазмоздың алдын алу шаралары**

3. Ауруды алдын алу мақсатында меншігінде жеке малдары бар жеке және заңды тұлғалар Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2002 жылғы 14 қарашадағы N 367 бұйрығымен бекітілген, Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу реестрінде 2002 жылғы 18 желтоқсандағы N 2088 тіркелген, Жеке және заңды тұлғалармен орындауға міндетті ветеринариялық шараларды ұйымдастыру және жүргізу ережесіне сәйкес, ветеринариялық мамандарға профилактикалық ветеринариялық тексеруге малдарын ұсынады.

4. Малдардың құнарлы азықтандыруын ұйымдастырады.

5. Жас малдар ересек малдардың топтарынан бөлек ұсталынады.

6. Малдарды және азық-жемді тек аурудан таза шаруашылық субъектілерінен әкеледі.

7. Барлық жаңадан әкелінген малдарды профилактикалық карантинде 30 күн ұстайды.

8. Бөлме-жайларға, аулаларға, учаскелік жерлерге және мал тұратын орындарға дезакаризация жүргізіледі.

9. Малдарға, жайылымдарға биотиптердегі кенелермен жүйелі түрде күрес жүргізіледі.

10. Әкелінетін, әкетілетін, сондай-ақ орны ауыстырылатын малдарға карантиннен өткізу және анаплазмозға зерттеу жүргізіледі.

**Ескерту. 10-тармаққа өзгерту енгізілді - Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2010.09.24 № 625 (алғаш ресми жарияланғаннан кейін он күнтізбелік күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Бұйрығымен.**

11. Хирургиялық операцияларды, малдарға жалпылама ветеринариялық өңдеулерді жүргізу кезінде асептика және антисептика ережелері қатаң сақталынады.

## **3. Анаплазмоздан таза емес бекеттерде жүргізілетін шаралар**

12. Шаруашылық субъектінде анаплазмозбен ауырған малдар анықталған кезде тез арада ветеринариялық маман бұл жөнінде сәйкес әкімшілік-аумақтық бірліктің бас мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық инспекторына х а б а р л а й д ы .

Ескерту. 12-тармаққа өзгерту енгізілді - Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2010.09.24 № 625 (алғаш ресми жарияланғаннан кейін он күнтізбелік күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Бұйрығымен.

13. Сәйкес әкімшілік-аумақтық бірліктің бас мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық инспекторы малдардың анаплазмоз ауруына күдік пайда болғаны туралы хабар алғаннан кейін диагноз анықтау үшін, эпизоотологиялық зерттеу жүргізу үшін, эпизоотиялық ошақтың шекараларын анықтау үшін ауру шыққан жерге келеді. Ауру малдардан патологиялық материалдар алып және оларды ветеринариялық зертханаға жолдап жібереді.

Ескерту. 13-тармаққа өзгерту енгізілді - Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2010.09.24 № 625 (алғаш ресми жарияланғаннан кейін он күнтізбелік күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Бұйрығымен.

14. Егер халықаралық міндеттемелерде өзгеше көзделмесе, Анаплазмозға диагноз қойылған жағдайда, ауру малдар бөлініп алынады және емдеу үшін Қазақстан Республикасында тіркелген ветеринариялық препараттар қ о л д а н ы л а д ы .

Ескерту. 14-тармаққа өзгерту енгізілді - Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2010.09.24 № 625 (алғаш ресми жарияланғаннан кейін он күнтізбелік күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Бұйрығымен.

15. Малдарды апта сайын акарицидті препараттармен өңдейді.

16. Аурудан таза емес пункттерден тасымалданатын асыл тұқымды малдарды тетрациклин қатарының антибиотиктерімен өңдейді.

Қ а з а қ с т а н                    Р е с п у б л и к а с ы  
Ауыл                    шаруашылығы                    министрінің  
"Жануарлардың                    кейбір                    инвазиялық  
ауруларының                    алдын                    алу                    және                    жою  
жөніндегі                    ветеринариялық  
ережелерді                    бекіту                    туралы"  
2004 жылғы                    12                    қарашадағы  
N 654 бұйрығымен бекітілді

**Жылқылардың параскариозын (параскаридозын)  
алдын алу және жою жөніндегі ветеринариялық ереже**

Осы Жылқылардың параскариозын (параскаридозын) алдын алу және жою жөніндегі ветеринариялық ереже (кейін - Ереже), Қазақстан Республикасының "Ветеринария туралы" Заңының 26-бабына сәйкес, жеке және заңды тұлғалармен орындалуға міндетті ветеринариялық шараларды ұйымдастыру мен жүзеге асырудың тәртібін анықтайды.

## 1. Жалпы ережелері

1. Параскариоз - жұмыр паразиттік құрт *Parascaris equorum* туғызатын барлық жерде таралған тақ тұяқты малдардың созылмалы инвазиялық ауруы.

Малдардың аурумен залалдану дәрежесі олардың жасына кері пропорциональды: мал жас болған сайын инвазияның экстенсивтілігі және интенсивтілігі жоғары болады.

2. Қоздырғышы - ірі бөлек жынысты *Parascaris equorum* нематодасы, ұзындығы 15-тен 37 см дейін жетеді, пішіні жұмыр тәрізді, сарғыш-ақ түсті. Ауыз тесігі үш ерінмен қоршалған. Ер құрттардың құйрық ұшы қайырылған, дене көлемі ұрғашы құрттан кіші.

Тоғышар ащы ішекте орналасады, кейде бауырдың өт жолдарында және қ а р ы н д а к е з д е с е д і .

Жұмыртқалары домалақ, салыстырмалы ірі, диаметрі 0,1 мм дейін, қою-сары немесе қоңыр түсті (ұрықтанбаған жұмыртқалары және иесінің ішегінен шыққан жұмыртқалары, концентрациялық азықтармен көп азықтандарылған малдардан бөлінген жұмыртқалар ашық түсті) болып келеді.

Қалың үш қабатты қабықтың болуына байланысты параскарид жұмыртқалары сыртқы ортаға өте төзімді: ортаңғы белбеудің климаттық жағдайында және елдің оңтүстігіндегі жайылымдардағы қи-нәжістерде және топырақта бір жылдан кем емес уақыт сақталынады.

Жұмыртқалары 40 °С жоғары ауа температурасында, қи-нәжістің 20% төмен ылғалдылығында, қатысты ылғалдылықтың 70% төменділігінде жұмыртқалары өліп қалады. Қи-нәжістердегі жұмыртқалары қар астында өмір тіршілігін сақтап, қыстап шығуға қабілетті.

3. Аурудың басында балаң құрттардың миграциясы кезінде (3-4 күн) энтерит және іш өту байқалады, бұдан кейін балаң құрттардың өкпеге өтуіне байланысты бронхопневмонияның келесі белгілері дамиды: жөтелу, тыныс алудың жиіленуі, мұрын қуысынан сарысулы сұйықтың бөлінуі, қысқа мерзімді қызба. Бұл құбылыстар ауру жұққаннан кейін 9-16 күндері көрінеді және 4-7 күнге с о з ы л а д ы .

Бұдан кейін іштің жүрмей қалуымен кезектелетін іштің өтуі пайда болады, құрсақтың әлсіз шаншуының белгілері, құрсақ көлемінің ұлғайюы, жем-шөпке

зауқымының болмауы, көрінетін кілегей қабықтарының бозаруы, мал арықтайды, тез шаршайды, құлындар өсуінен қалады, түлеуі тежеледі.

Аурудың нервтік түрінде бұлшық еттердің тартылуы, артқы аяқтарының парезі, құтырық белгілеріне ұқсас жын айналуы байқалады. Эритропения, гемоглобин санының азаюы, лейкоцитоз, лимфоцитоз, эритроциттердің тұну жылдамдығының жоғарылауы байқалады.

4. Малдың тірі кезінде ауруға диагноз эпизоотиялық мәліметтердің, клиникалық белгілердің және параскаридтің жұмыртқасын анықтау үшін Фюллеборнның флотациондық әдісі бойынша немесе Дарлингтің құрама әдісі бойынша фекалий сынамаларын зертханалық зерттеу арқылы қойылады. Кейде параскаридтер малдың фекалиімен өздігінен немесе диагностикалық дегельминтизация кезінде бөлінеді. Өлгеннен кейін өлексені сойып тексеру кезінде патологоанатомиялық өзгерістерді және ересек аскаридтерді анықтау арқылы тексереді.

## **2. Ветеринариялық-санитариялық қолайлы аумақта жүргізілетін алдын алу шаралары**

5. Аурудың алдын алу шараларына жылқыларды оптимальды мерзімде дегельминтизациялау, сыртқы ортаны залалсыздандыру, азықтандыруға және бағып ұстауға қалыпты жағдай жасау жатады.

6. Профилактикалық дегельминтизациялау мерзімі және кезеңділігі жылқылардың жасына және олардың басқа гельминттерді жұқтырып алуына байланысты. Ерте көктемде туылған құлындардың параскариозбен моноинвазиясы кезінде, маусым және шілде айларында, ал көктемнің соңында туғандарды - тамыз айында дегельминтизациялайды. Оларды қазан және қараша айларында қайталап өңдейді. Жас 1-2 жылдық жастағы малдарды жайылымға шығару алдында наурыз және сәуірде дегельминтизациялайды, қайталап - тамызда және қыркүйекте; интенсивті инвазия кезінде қараша-желтоқсанда үшінші дегельминтизацияны жүргізеді. Ересек жылқыларды көктемде және күзде дегельминтизациялайды.

7. Табында бағып ұстау кезінде жылқылардың бір мезгілде параскариозбен және стронгилятозбен зақымдануы кезінде дегельминтизация кешенді түрде жүргізіледі, гельминттердің препатентті даму кезеңіне сәйкес мерзімде антибиотиктердің ассоциациясымен.

8. Емдік (лажсыз) дегельминтизацияны жылдың барлық уақытында жүргізеді.

9. Дегельминтизациядан кейін 10-15 күннен соң жылқы қораның және жанасушы аумақтардың санитариялық өңдеуді жүргізеді. Қабырғалары, едендері,

астаулары және бүкіл шаруашылық құралдары ыстық дезинфекциялық ерітіндімен жуылады.

10. Бұдан кейінгі уақытта нәжістен, азық қалдықтарынан және төсеніштерден күнделікті тазартылып отырылады, нәжіске биотермиялық өңдеу жүргізіледі.

### **3. Эпизоотиялық ошақта және параскариоздан таза емес бекетте жүргізілетін шаралар**

11. Параскариоздан таза емес шаруашылықта жайылымның бөлімдік жүйесін қолдану ұсынылады, бұл үшін жайылымдық жерлерді 8 участкаға бөледі. Әрбір участкада (1 мамырдан бастап) жылқыларды 10 күннен жайып, 20 шілдеден бастап бұрынғы бөлімдеріне сол кезегімен оралтады.

12. Инвазияланған жануарларға Қазақстан Республикасында тіркелген антигельминтиктермен емдеу жүргізіледі, көбірек тиімдісі пиперазин тұздары болып табылады.

13. Дәрі қоспасын жақсы жеу үшін, жылқыларды алдын ала аш диетада 10-12 сағат ұстайды.

14. Қоспаны жылқыларға ұсақ топтармен, 15-20 бастан бір жастағыларды азықтандырады. Алдымен малдардың сол санына препаратты өлшеп алады, оны 5-еселік мөлшердегі жылы суда ерітеді (50 ° C температурада), содан кейін ерітіндіні жеммен араластырып береді.